ואח"כ [א] שעיר הנעשה בחוץ שנאמר °שעיר עזים אחד חטאת מלבד חטאת הכפורים ואח"כ אילו ואיל העם ואח"כ אימורי חטאת, ואח"כ תמיד של בין הערבים מאי טעמא דרבי אליעזר? עביד כדכתיב: עביד ברישא דתורת כהנים והדר עביד דחומש הפקודים, ורבי עקיבא - כדקתני טעמא °מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד" אלמא מוספין עם תמיד של שחר עביד להו, ורבי אליעזר האי "מלבד חטאת הכפורים" מאי עביד ליה? ההוא מיבעי ליה *על "מה שזה מכפר זה מכפר רבי יהודה אומר משמו: אחד קרב עם תמיד של שחר וששה עם תמיד של בין הערבים רבי אלעזר בר' שמעון אומר משמו: ששה קרבין עם תמיד של שחר ואחד עם תמיד של בין הערבים מאי טעמייהו דרבנן תרי קראי כתיבי: כתיב "מלבד עולת הבקר" וכתיב °ויצא ועשה את עולתו" הלכך עביד מנייהו הכא ומנייהו הבא, במאי קא מיפלגי? ר' יהודה סבר עביד חד כדכתיב "מלבד עולת הבקר" והדר עביד עבודת היום דילמא חולשא חליש כהן גדול ור' אלעזר בר' שמעון סבר כיון דאתחיל עביד ששה דילמא פשע, דלגבי עבודת היום זריז הוא; דכולי עלמא מיהת חד איל הוא, כמאן? כר', דתניא: *ר' אומר איל אחד האמור כאן הוא האמור בחומש הפקודים ר' אלעזר בר' שמעון אומר שני אילים הן: אחד האמור כאן ואחד האמור בחומש הפקודים מאי טעמא דרבי? דכתיב "אחד", ורבי אלעזר בר' שמעון *מאי "אחד" מיוחד שבעדרו, ורבי נפקא ליה מ"מבחר *נדריך" ורבי אלעזר ברבי שמעון חד בחובה וחד בנדבה, וצריכי: קידש ידיו ורגליו: ת"ר *°ובא אהרן אל אהל מועד למה הוא בא? להוציא את הכף ואת המחתה

שבל

ואחר כך אילו ואיל העם ואח"כ אימורי חטאת · כל אלו בטבילה שלישית : **ואחר כך תמיד של בין הערבים** · בטבילה חמישית ולא איירי הכא בהוצאת כף ומחתה דפשיטא לן דבתר אילו ואיל העם היא כדתניא לקמן שכל הפרשה נאמרה על הסדר וכו' : **עביד כדכתיב** · תורת כהנים כתיבא ברישא הלכך אילו ואיל העם ואימורי חטאת בתר עבודת היום והדר הוצאת כף ומחתה ואחר כך מוספין ותמיד של בין הערבים דכתיבי לבסוף בחומש הפקודים : **האי מלבד חטאת הכפורים** · דמשמע דשעיר החיצון קודם לאילו ואיל העם מאי עביד ליה דבשלמא "מלבד עולת הבקר" לאו ביום הכיפורים כתיב ומרגלים לא יליף דסמיך אסידרא למיעבד הני דתורת כהנים ברישא אלא האי דכתב ביום הכפורים גופיה מאי עביד ליה : **על מה שזה מכפר וכו'** · במתניתין דפ"ק דשבועות (דף ג.) דריש ליה הכי ועל שיש בה ידיעה בסוף ואין בה ידיעה בתחילה-שעיר הנעשה בחוץ מכפר שנאמר (א) ושעיר חטאת (אחד) מלבד חטאת הכפורים - על מה שזה מכפר זה מכפר-מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה כדמפרש התם אף חיצון אינו מכפר וכו' : **משמו** · של ר' עקיבא : **אחד** · מן שבעת כבשים : **עביד חד** · כדכתיב מלבד עולת הבקר לסמוך מקצת המוספין לעולת התמיד : **והדר עביד עבודת היום** · דאי אמרת כל המוספין יקריב עם תמיד של שחר דילמא חליש ולא מצי למיעבד עבודת היום והיא עיקר הכפרה : **דילמא פשע** · ולא עביד להו אחר עבודת היום ולמאי דחיישת דילמא חליש ליכא למיחש דלגבי עבודת היום זריז הוא ומחליף כח, וכולהו מוספין לא עביד דתורת כהנים קדים, וצריך לקיים זו וזו: סדר הכתוב, ומדרש המקראות : **דכולי עלמא מיהא** · בין לר' אליעזר בין לר' עקיבא חד איל הוא דציבור דכולהו אמרי 'איל העם' ולא איירי באיל הכתוב בחומש הפקודים כלל : **האמור כאן** · בתורת כהנים "ואיל" "אחד" לעולה : **וצריכי** · שיש דעת נוטה לומר נדבה מובחרת כדי שתהא מקובלת ברצון ויש דעת נוטה לומר חובה תהא מובחרת כדי שיצא ידי חובתו יפה :

שכל

ואחר כך שעיר הנעשה בחוץ ואח"כ אילו ואיל העם ואח"כ אימורי חטאת · פרש"י כולהו בטבילה שלישית ולא נהירא לי דנהי דאמרינן לעיל דמתני' לאו מתקנתא מ"מ לאו משבשתא היא והא דלא קרא לה מתקנתא לפי שאין הסדר מפורש בה ולפרש"י ברייתא ע"כ פליגא אמתני' דבמתני' קתני היו קריבים עם תמיד של בין הערבים ולפירש"י לא היה דבר קרב עם תמיד של בין הערבים ועוד דלקמן בסמוך פריך ודילמא בשעיר הנעשה בחוץ מפסיק להו והשתא על כרחך לרבי אליעזר לא פריך דהא כיון דסבירא ליה עביד כדכתיב אם כן על כרחך באילו ואיל העם כדכתיב מקמי שעיר מפסיק להו כדתניא הכא אלא ע"כ לר' עקיבא פריך דילמא בשעיר לחודיה מפסיק להו מנלן דמפסיק להו נמי באילו ואיל העם דילמא אילו ואיל העם עם תמיד של בין הערבים עביד להו והשתא לפרש"י כי מסני ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם כו' אכתי מ"מ תיקשי לך ודילמא בשעיר הנעשה בחוץ ואילו ואיל העם דוקא מפסיק להו מנלן דמפסיק להו באימורי חטאת ועוד ק"ל אמאי קרי לה מתקנתא האיכא למיבעי עלה כמו אמתניתין אי אימורי חטאת קריבין בטבילה שלישית בהדי אילו ואיל העם או בהדי תמיד של בין הערבים על כן נראה לי דאימורי חטאת *קריבין עם תמיד של בין הערבים ודברי ר' עקיבא דמתניתין ה"פ עם תמיד של שחר היו קריבין הכבשים ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ קרב אח"כ בזמנו עם אילו ואיל העם והאי דלא קתני אילו ואיל העם משום דר"א מודה לו בהו דבטבילה שלישית הוו ומאי דהכי היו קריבין עם תמיד של בין הערבים ה"ק עוד הקרבנות אחרות קריבין עם תמיד הערב והא דלא קתני להו לא בדברי ר' אליעזר ולא בדברי רבי עקיבא שמא משום דלאו קרבן שלם ניהו דכבר נזרק הדם בטבילה שניה הלכך לא חיישי למיחשביה כיון דאינו אלא גמר קרבן ולא עבודה דמעכבי כפרה דאיכא עכנון שלא הוקטרו אימורין כשר ודברי רבי אליעזר דמתני' יש לפרש דלא פליג אתנא דבי שמואל וה"ק ויצא ועשה אילו ואיל העם וה"ה אימורי חטאת אלא דשייריכהו מטעמא דפרישית והא דקתני ז' כבשים תמימים ושעיר פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ יש לומר משום דרבי עקיבא ס"ל דקריבין עם תמיד של שחר אתא רבי אליעזר למימר אתה מקדים אותם לכל היותר שאתה יכול ואני מאחר אותם כל מה שאני יכול וממילא ידענא דהיינו טעמא דכתיבי לבסוף בפרשת פינחס ואם כן ה"ה פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ דכתיבי לבסוף וניחא ליה למינקט כבשים משום דאית בהו פלוגתא טובא לרבי עקיבא כולהו בבקר ולרבי יהודה אליבא דרבי עקיבא אחד בבקר וששה עם תמיד של בין הערבים ולר' אלעזר בר רבי שמעון איפכא :

ואח"כ שעיר הנעשה בחוץ ואחר כך אילו ואיל העם · ואף על גב דכתיב ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם ודייקינן מינה בסמוך יציאה ראשונה ומשמע דמיד ביציאה ראשונה עביד להו והכא קאמר דשעיר הנעשה בחוץ עביד ברישא ויש לומר דהכי קאמר מכל מה שכתב בפרשת אחרי מות לא היה דבר קודם לאילו ואיל העם ביציאה ראשונה ושעיר הנעשה בחוץ לא כתיב התם :

עביד חד כדכתיב והדר עביד ששה דחומש הפקודים · ואם תאמר אמאי מפסיק בכבשים מקצתן בבקר ומקצתן בערב יקריב כולן בבקר מדכתיב מלבד ואי משום דכתיבי לבסוף הלכך בעינן שיקריב מהן בערב והא פר העולה נמי כתיב לבסוף אפילו הכי מקריבו בבקר ולא אמרינן שיזרוק דמו והקטרתו בערב ואם כן נימא דפר העולה יהא בבקר והכבשים כולן בערב ויש לומר דקרא דמלבד דגמרינן מיניה להקריב המוספין בבקר עיקר טעם הוא הלכך כל כמה שיכול לעשות בבקר מן המוספין עבדינן ומשום דכתיבי מוספין לבסוף יש להניח קצת מן המוספין להקריב בערב וכיון דמשיירין מן הכבשים לערב למר ששה ולמר חד סגי :

דכולי עלמא מיהת חד איל הוא כמאן כרבי · ואף על גב דרבי אלעזר ברבי שמעון נמי איירי בברייתא דלעיל ומשמע דמודה לתנא קמא דקאמר אילו ואיל העם דמשמע דלא הוי אלא חד איל יש לומר דודאי מודה לתנא קמא דלרבי עקיבא לא הוה אלא חד איל דרבי אלעזר בר"ש דברייתא משמע דאליבא דרבי עקיבא קאמר אבל אליבא דנפשיה שני אילים הן :

נכנס

רבינו חננאל

שמצינו בכל מקום כי המוספין עם תמיד של שחר קריבין כדכתיב מלבד עלת הבקר אשר לעולת התמיד תעשו את אלה וגו' עד עולת התמיד יעשה · ולמה לא עשה עמהם איל העם כדרך שעושה כל השנה מפני שכתוב מפורש ביוה"כ ויצא ועשה את עלתו ואת עלת העם ללמד שאין נעשין אלא לאחר עבודת היום · ואח"כ עושה עבודת היום · ואחר עבודת היום השעיר הנעשה בחוץ שנאמר שעיר עזים אחד לחטאת מלבד חטאת הכפורים ללמד כי אחר שעיר שבפנים קרב מיד שעיר הנעשה בחוץ ואח"כ אילו ואיל העם שנאמר ויצא ועשה את עולתו וגו' ואח"כ אימורי חטאת ואח"כ תמיד של בין הערבים ור' אלעזר אמר לך הני מילי דקרבי מוספין עם תמיד של שחר היכא דליכא עבודת היום אבל היכא דאיכא עבודת היום היא קדמה והאי מלבד חטאת הכפורים מיבעי ליה ללמד על מה שזה מכפר בדבר שאין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף כך זה מכפר ומפורש בתחלת שבועות : ר' יהודה אומר משמו כו' פשוטה

[קריבין עם תמיד של בין הערבים ומתני' דקתני היו קריבין עם תמיד של בין הערבים כ"פ עם כו' דבטבילה שלישית הוי והיו קריבין עם כו' כצ"ל] רש"א

◆

תוספות ישנים

ליתך בשעה שגולל מאחרי מות נלך בעשור אע"פ שאין התורגמן מפסיק או בשעה שגוללה ומניחה בחיקו : **יצא** ועשה אילו ואיל העם ואת שבעת כבשים תמימים דברי רבי אליעזר כו' · אין זה הסדר דהא ה"ל לאחר אילו ואיל העם ואימורי חטאת שהיו עם אילו ואיל העם להוצאת כף ומחתה דבתריה כתיבי אלא משום דגמירי חמש טבילות וי' קדושין ובע"א לא משכחת להו כדמפרש בגמרא וכיון שאנו עושין אילו ואיל העם קודם אין לנו לאחר הוצאת כף ומחתה יותר אלא מיד יש לנו לעשות ומתני' רבי אליעזר כדאמר בגמרא ולא כר' עקיבא מיתוקמא כמו שאפרש וכן המשנה נמי דקתני בסמוך נכנס להוציא את הכף ואת המחתה וקדש ידיו ורגליו ונכנס להקטיר הקטורת לא נתר הכי מיד עושה הקטורת אלא[אחר] תמיד של בין הערבים שעל כרחנו לא היה עושה אותו אלא עד אחר הוצאת כף ומחתה אינלנו לאחרה כל כך כדפי' וגם רש"י פירש בגמרא ואח"כ אילו ואיל העם בטבילה [שלישית ואח"כ תמיד של בין הערבים בטבילה]- חמישית ולא איירי בהוצאת כף ומחתה דפשיטא לן דבתר אילו ואיל העם היא כדתניא לקמן שכל הפרשה נאמרה על הסדר כו' · מ"ר : ה"ג ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים · ול"ג היו קריבין דבגמ' מיבעיא לן ופר העולה אי קאי אדלעיל : יצא ועשה אילו ואיל העם ואימורי חטאת · ה"ג אבל פר העולה ושבעה כבשים ושעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים דאילו ואיל העם ואימורי חטאת אלו קריבין בתחילה שכן כתובים בת"כ אבל פר העולה ושבעה כבשים ושעיר הנעשה בחוץ היו אחר הוצאת כף ומחתה עם תמיד של בין הערבים שכן כתובים בחומש הפקודים כדמפרש בסמוך טעמא דרבי אליעזר עביד בריש' דת"כ והדר דחומש הפקודים ול"ג ויצא ועשה אילו ואיל העם ואימורי חטאת עם פר העולה ול"ג נמי ופר העולה ושבעת כבשים תמימים ושעיר כו' שאם כן לא משכחת ברייתא מתוקנת ומפורשת יותר מן המשנה מיהו בספ"ת גרס ופר העולה וכו' ור"ל דמיפרשא דברי רבי אליעזר ורבי עקיבא כו' משום דקיימי כולהו אסיפא דתמיד של בין הערבים אפילו אילו ואיל העם [ומתניתין ה"ק] ושבעה כבשים בני שנה ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ נמי היו גם הם עם תמיד של בין הערבים דמתניתין ולאו רבי עקיבא היא דקתני אילו שעיר הנעשה בחוץ לבד עם תמיד של בין הערבים אבל אין נראה לומר כן שאמר שאילו ואיל העם שהוא לפני הוצאת כף ומחתה יתחבר עם תמיד של בין הערבים ולפירושו נמי היינו יכולים להעמיד מתניתין כר"ע והא דקאמר שעיר הנעשה בחוץ עם של תמיד בין הערבים היינו לאפוקי א) תמיד של שחר אבל קודם אילו ואיל העם היה אבל לא יתכן כלל שיקרב זה עם תמיד של בין הערבים כיון שלפני אילו ואיל העם ולפני הוצאת כף ומחתה היה ומפסיק בבגדי לבן בינתיים אלא ודאי מתני' כרבי אליעזר היא ולא"ת כיון דמתני' רבי אליעזר היא ב) כדמפרש ופר העולה ג) עם שבעת הכבשים היה קרב למה לא הזכירו במשנה ד) עם שבעה כבשים וי"ל דלא חש למינקט סידרא דקרא אבל קשיא אמאי לא קתני ופר העולה מקמי מילתא דרבי עקיבא ה) דקאי אכולהו אחר העולה וז' כבשים כדאמר נמי בברייתא בגמרא דעם תמיד של שחר היו קריבין ואי הוה אמרי' דמתני' נמי כולה כר"ע אתיא שפיר אבל לא ניחא כדפרי' לעיל · בסדר אתה כוננת כתוב קדושת בגדי זהב לבש ויקדש עוד ידיו ורגליו ויצא ועשה שעיר המוסף והכליל אילו עם מוספי יום ורבינו יעקב כגיה והכליל אילו ואיל העם עם חלבי יום דהכליל אילו עם מוספי יום לא היה אילו עם מוספי יום אלא הוצאת כף ומחתה מפסקת בינתיים ולר"ע נמי לא העריבים והוצאת כף ומחתה היתה אחר אילו ואיל העם ואימורי חטאת ולא כר"ע דרבי אליעזר קתני בברייתא ועשה אילו ואיל העם ואימורי חטאת אבל פר העולה ושבעה כבשים עם תמיד של בין אתיא דהא סבירא ליה דמוספין היו עם תמיד של שחר ואילו ואיל העם היו זמן גדול אח"כ שהיה מפסיק כל עבודת היום ושעיר החיצון בינתיים ולכך הגיה והכליל אילים עם חלבי יום פי' אילו ואיל העם ואימורי חטאת דריש הגשרפים דפרק שני שעירי היה מקריב יחד לפני הוצאת כף ומחתה כרבי אליעזר כדפרישית לעיל · מ"ר · מיהו כר"ע משמע שסובר הפייט שכתב קידש ועשה שעיר המוסף והכליל אילים עם חלבי יום משמע שהיה שעיר המוסף קרב תחלה והיינו דלא כרבי אליעזר אבל הכליל אילים עם חלבי יום ודאי גרס וכר"ע ודאי סובר הפייט שמקדים שעיר לאיל ואיל העם ואע"ג דלא הזכיר הפייט הקטרת אימורי המוספין סיכן הוו ולאמר

א) נ"ל של אחר התמיד אבל כו' : ב) נ"ל כדפי' : ג ד) נ"ל קודם : ה) אלא משמע דר"ע אכולהו קאי אחר כו' כצ"ל :

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה על מה כו' מכפר שנאמר שעיר עזים אחד חטאת מלבד חטאת הכפורים :

הגהות הגר"א

[א] גמ' ואח"כ אילו ואיל העם ואימורי חטאת ואח"כ שעיר הנעשה בחוץ שנאמר שעיר עזים אחד חטאת מלבד חטאת הכפורים ואח"כ תמיד כו' כצ"ל :

[שבועות ב.]

לעיל נ.

לעיל לד.

[מגילה כח.]

[צ"ל נדריכם]

לעיל נב.

ואחר שעיר הנעשה בחוץ

* סדר העבודות

נושא/מגנה ב' דעות תנאים בר"ע : ז' כבשים מקריבים אותם באופן מחולק: א' ששה

נושא איל העם: כמה היו - מח' תנאים

נושא כל פרשת עבודות יום כיפור כתובה על הסדר חוץ משניים: להוצאת כף ומחתה (פסוק כג)